सोमस्य ओषधिराजत्वेन तदुपलक्षणं कर्त्तुं शक्यम्। कीदृशीं त्वां तीव्राम् उग्रगन्धाम् अमृतामम्रतवदाप्यायनकरीम्, अतएव बलीवर्दादीनाप्यायथितुं पाययन्ति, मधुमतीं माधुर्य्येणोपेताम्। कीदृशेन सोमेन तीव्रेण वमनाद्युपयुक्तौषधित्वेन सोमस्य तीव्रत्वम्, अमृतेन अपामसोमममृता अभूमेति श्रुतेरमृतत्वप्रापकेण, मधुमता माधुर्य्ययुक्तेन। एवंविधसोमरूपतया भावितोक्तादिभिर्युक्तत्वात् त्वं सोमोऽसि, तस्माद्देवताचयार्थं त्वं पच्यस्व, सुत्राम्णे सुष्ठु रक्षकाय॥

कल्पः। सक्तूनां त्रितयेन परिकीर्य्य परीतो षिञ्चता सुतामित्येकस्या गोर्दुग्धेन परिषिच्येति। श्यामाकशक्तूंस्त्रेधा विभज्य तृतीयांशं सुरायामुपरि विकीर्य्य तदुपरि दुग्धपरिषेचनार्थोऽयं मन्त्रः। तत्पाठस्तु, "परीतो षिञ्चता सुतम्। सोमो य उत्तमꣳ हविः [१]। दधन् वायो नर्य्यो अप्स्वन्तरा। सुषाव सोममद्रिभिः" इति। यः सोमलतात्मकः तदेवेदमुत्तमं हविः। तदत्र सुतमभिसुतं इतोऽस्मात् क्षीरात् परितः सिक्तमभूत् यः सोमः नर्य्यः नराणां यजमानानां हितः सन् अप्स्वन्तरा द्रवद्रव्येषु मध्ये आसमन्तात् दधन् वा स्वादुत्वं धारयति तं सोमम् अद्रिभिः उपांशुसवनप्रभृतिभिः पाषाणैः सुषाव यजमानोऽभिषुतवान्। यदुक्तं सूत्रकारेण, आज्यमुत्पूय बालेन पय उत्पुनाति, प्राङ्सोमो अतिद्रुत इति, सोमवामिनः, प्रत्यङ्सोमो अतिद्रुत इति सोमातिपवितस्येति, तत्र सोममन्त्रमाह। "पुनातु ते परिस्रुतम्। सोमꣳ सूर्य्यस्य